

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті продемонстровано, як, упроваджуючи в навчально-виховний процес інноваційні технології, педагогічний колектив працює над розробкою та реалізацією практико-орієнтованих екологічних проектів із метою активного вирішення екологічних та соціально-економічних проблем. Екологічна освіта та виховання здійснюється у системі міжпредметних зв'язків і формується безперервно протягом усього періоду навчання відповідно до обраного закладом економічного профілю.

Ключові слова: безперервна освіта, інноваційні технології, екологічне виховання.

**Марія
ЛИСЕНКО**

Директор навчально-виховного комплексу №7, вчитель хімії, вчитель вищої категорії, вчитель-методист, Відмінник освіти України, депутат Заводської районної ради у м. Дніпродзержинську

У с у ч а с н і й Україні система освіти безперервно розвивається, для неї характерне постійне відновлення й саморозвиток. Замість колишньої єдиної й однакової школи з'явилися гімназії, ліцеї, коледжі, школи різних профілів і напрямів. Відкрито міжнародні школи й університети,

приватні школи й вищі навчальні заклади.

Мета державної політики в галузі освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, виховання покоління людей, які будуть ефективно працювати й навчатися впродовж життя, зберігати й примножувати цінності національної культури та гро-

мадянського суспільства, розвивати й зміцнювати незалежну, демократичну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти.

Сьогодні для педагогічного колективу навчально-виховного комплексу головною метою є впровадження інноваційної освіти, збереження й розвиток творчого потенціалу людини. Освіту потрібно сприймати як загальнолюдську цінність. Для цього, насамперед, наш заклад робить так, щоб вона розвивала гармонійне мислення, побудоване на поєднанні внутрішньої свободи особистості та її соціальної відповідальності. Молоде покоління зобов'язане спостерігати, аналізувати, вносити пропозиції, відповідати за ухвалені рішення й уміти долати конфлікти й суперечності. А для цього дитина повинна мати куль-

туру, багатокритеріальну установку розв'язання завдань, а також розуміти, що ніхто не може претендувати на істину в останній інстанції та жодну теорію не можна вважати універсальною та вічною. Отже, головний принцип роботи колективу полягає в тому, що вона скерована на формування світогляду, основного на багатокритеріальності рішення, відповідальності за свої дії.

Безперервна освіта стимулює людину та дає їй змогу оволодіти потрібними знаннями, цінностями, навичками впродовж усього життя.

Головним завданням освітньої практики є не лише вивчення законів природи й суспільства, а й діяльнісне оволодіння гуманістичною методологією творчого перетворення світу, гармонізації відносин у системі „людина — природа — суспільство”.

Оскільки наш комплекс з 1994 року має економічний напрям, ми провели інтеграцію екологічних проблем в економічний профіль. Наше завдання на даному етапі — формування екологічно зрілої особистості. Випускник повинен знати, що людина, яка навчиться цінувати навколишнє природне середовище й буде берегти його, житиме в злагоді з соціальним середовищем і собою. Економіка перестала бути єдиною суспільною метою. Не передчасно померти багатими, а жити, користуючись дарами природи і цивілізації, — завдання людей. Доречною стала участь у педагогічному експерименті „Педагогічна

майстерня впровадження здоров'язбережувальних технологій в екологічному освітньому просторі Дніпродзержинського регіону”. Вона дала можливість розробити проект, над яким працює колектив НВК № 7.

Проект має назву „Квітковий дивоцвіт” і реалізується в декілька етапів.

Перша ступінь безперервної екологічної освіти здійснюється на етапі дошкільного дитинства.

Педагогічний колектив представляє систему екологічного виховання чотирма рівнями. Вихідним (системоутворюючим) компонентом є зміст екологічного виховання, яке будується навколо центрального поняття екології, враховуючи економічні аспекти.

I рівень — це екологічний зміст пізнавального матеріалу, що забезпечує новий підхід в ознайомленні дітей з природою та навколишнім світом.

Система адаптованих екологічних знань, вибудована для дітей 4-6 років, створює основу в формуванні зачатків екологічної культури: розуміння обов'язкового взаємозв'язку будь-якої істоти з середовищем проживання, початкове розуміння ідеї єдності організму та середовища.

II рівень — включення економічних та екологічних знань у всю практичну та пізнавальну діяльність. Тобто на рівні початкової школи під час уроків із різних навчальних дисциплін упроваджу-

ються елементи економічного змісту, направлені на екологічне виховання. У молодших школярів закладаються навички економічної поведінки з розвитком екологічної культури.

III рівень системи – це еколого-педагогічні технології, що включають у себе різноманітні педагогічні заходи та види діяльностей, побудовані на економічному змісті в повній відповідності до сезонів на весь період навчального року для кожної вікової групи. Всі технології становлять єдину виховно-освітню систему формування у дітей задатків екологічної культури. Кожна технологія має однакову будову: протягом навчального року до неї додаються цикли спостережень за об'єктами природи найближчого оточення на різних навчальних предметах. Під час захисту творчих проєктів щорічного конкурсу творчо-обдарованих дітей представлено багато цікавих робіт.

IV рівень: практичний, на базі старшої школи учні через навчальні предмети екології, економіки та менеджменту набувають практичних навичок щодо економічної та екологічної діяльності. Для написання курсових проєктів з економіки учні обирають такі теми: „Екологічна політика держави та державне регулювання”, „Маркетингове дослідження ринку. Еколого-економічний аспект”.

Враховуючи профільність закладу, **економічна освіта** реалізується за трьома моделями, а саме: однопредметною, багато-предметною та змішаною.

Однопредметна модель передбачає освіту в рамках окремого предмету (базується на інтеграції навчального матеріалу й інтегрованих методах і формах навчання).

Багатопредметна модель передбачає максимальну екологізацію змісту предметів як природничого, так і суспільно-гуманітарного циклів.

Змішана модель – найбільш перспективна. В ній економічний зміст пов'язаний з екологічним, представлений поаспектно як у кожному навчальному предметі, так і цілісно в спеціальних інтегрованих курсах, передбачених кожним етапом навчання.

Досвід роботи педагогічного колективу, що творчо впроваджує в навчально-виховний процес безперервну освіту, безперечно, сприяє всебічному розвитку школярів, формуванню всебічно розвиненої особистості, успішно представлено на шостій міжнародній виставці „Довкілля 2013” у рамках Міжнародного екологічного форуму „Довкілля для України”.

Школа – наш дім, нехай буде він чистим, світлим, радісним і квітучим!

ЛІТЕРАТУРА

1. *Байбара Т.М.* Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посібн. – К.: Веселка, 1998.
2. *Бех І.Д.* Виховання особистості. Особистісно орієнтований підхід. Книга перша. – К.: Либідь, 2003.
3. *Борисенко Н.М.* Методичні рекомендації до занять з курсів „Методика навчання природознавства”, „Людина і світ з методикою” та „Технології формування екологічної культури”: Навч.-метод. рекомендації. – Херсон: Айлант, 2010.
4. *Ігнатенко М.* Сучасні освітні технології. – К: Педагогіка, 2003.
5. *Плахотнік О.В.* Традиційні і нові шляхи удосконалення шкільної екологічної освіти //Директор школи. Україна. – 2000. – № 5.
6. *Шарко В.О.* Сучасний урок: технологічний аспект. – К.: СПД Богданова А., 2007.

Марія Лысенко

Непрерывное образование: реалии и перспективы

В статье продемонстрировано, как внедряя в учебно-воспитательный процесс инновационные технологии, педагогический коллектив работает над разработкой и реализацией практико-ориентированных экологических проектов с целью активного решения экологических и социально-экономических проблем. Экологическое образование и воспитание осуществляется в системе межпредметных связей и формируется непрерывно в течение всего периода обучения соответственно избранного заведением экономического профилю.

Ключевые слова: непрерывное образование, инновационные технологии, экологическое воспитание.

Maria Lysenko

Non-stop education: realities and perspectives

It is pointed out in the article that the main objective of teaching and educational, also scientific research activities of pedagogical collective-complex is creation of comfort conditions for non-stop education. It is demonstrated how, introducing innovative technologies into teaching and educational process, teachers can work on elaboration and realization practically oriented ecological projects with aim to solve in active way ecologic, and social and economic problems.

Ecological education and upbringing are realized in a system of cross-curriculum connections and shapes without intermission during all the period of education according to economical profile, selected by institution.

Key Words: non-stop education, innovative technologies, ecological education.